

Asia: VN/22730/2023

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023-2027 annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32

00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/22730/2023

Vaasan Sähkön lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 annetun asetuksen muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023–2027 annetun asetuksen muuttamisesta.

Energiatuet ovat hyvä keino nopeuttaa vihreää siirtymää, energian säästöä ja käytön tehostamista, hukkalämpöjen hyödyntämistä sekä energiajärjestelmän muuttamista vähähiiliseksi. Lähtökohtaisesti asetuksen mukaisia hankkeita ei pitäisi luokitella tuettaviin hankkeisiin ja ei-

tuettaviin hankkeisiin, vaan energiantuen myöntämisessä pitäisi tavoitella teknologianeutraalia päätöstapaa.

Energian tuotannossa ja käytössä asetuksen mukaiset tavoitteet, mm. energiatehokkuuden parantaminen ja päästöjen vähentäminen, voivat toteutua kahdella tavalla:

- parannetaan nykyisen energian tuotantolaitoksen tai energiankäyttökohteen toimintaa esim. energiatehokkuutta, päästöjä tai rakentamalla nykyisen energian tuotantolaitoksen yhteyteen uusi laitos, joka hyödyntää nykyisen laitoksen prosessia osana uuden laitoksen prosessia ja näin tehostaa toimintaa

tai

- rakentamalla kokonaan uusi energian tuotantolaitos tai käyttöratkaisu, joka korvaa nykyisen ratkaisun ja siten parantaa asetuksen mukaisia tavoitteita.

Nämä kaksi vaihtoehtoista toteutustapaa tulisi selkeästi tunnistaa käyttökelpoisiksi tavoiksi toteuttaa asetuksen tavoitteita.

Asetuksen soveltamisalaan liittyen tulisi olla mahdollista tukea sellaisia hankkeita, joissa yksittäiset yritykset muodostavat ryhmän, jonka tavoitteena on suunnitella, kehittää ja pilotoida Suomessa systeemitason hankkeita laajemman tuote- ja/tai palvelukokonaisuuden muodostamiseksi asetuksen soveltamisalueelle. Tämä tarvitaan nimenomaan siihen, että selvityshankkeilla toteutetaan ja verifioidaan esim. säästöt tai päästöjen vähentäminen.

Tällaiset hankkeet edesauttavat asetuksen mukaisia tavoitteita ja referenssien myötä mahdollistavat järjestelmäkokonaisuuden soveltamiskohteiden laajemman käytön Suomessa. Hyvien referenssien myötä suomalaiset yritykset voivat referenssihankkeiden jälkeen viedä niitä myös ulkomaille, koska maailmalla on kova tarve järjestelmätason energiaratkaisuille ja yksittäinen yritys pystyy harvemmin näihin vastaamaan. Tällaiset selvitykset nopeuttavat ja mahdollistavat sekä vihreän siirtymän Suomessa että myöhemmin myös vientimarkkinoilla.

Asetuksen perustelumuistiossa todetaan, että ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artikla mahdollistaa hiilidioksidin talteenottohankkeiden tukemisen, mutta perustelumuistion mukaan näiden hankkeiden määrä arvioidaan niin vähäiseksi, että hankkeille ei ehdoteta omaan hankekatgoriaa.

Suomen nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa korostetaan erityisesti näitä hiilidioksidin talteenottoon (CCS) ja hyödyntämiseen (CCU) liittyviä hankkeita ja niiden edistämistä, joten perustelumuistion linjaus sopii tässä tilanteessa erittäin huonosti Suomen hallituksen tavoittelemaan tulevaisuuskuvaan. Hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen liittyvät ratkaisut ovat hyvä keino energiantuotannon ja teollisuuden energiankäytön muuttamiseksi vähähiiliseksi niissä tilanteissa,

joissa ei ole tehtävissä muuta soveltuvaa ratkaisua. Siten esitämme, että hiilidioksidin talteenottoa, varastointia ja hyötykäyttöä koskevat hankkeet otetaan omaksi hankekohdakseen.

Yleisten ehdotusten lisäksi esitämme seuraavat tarkemmat muutokset ja täsmennykset.

Asetusluonnoksen 5 § liittyen esitämme seuraavia muutoksia ja kommentteja:

Asetuksen mukaisia hankkeita ei pitäisi lähtökohtaisesti jakaa tuettaviin hankkeisiin ja ei-tuettaviin hankkeisiin, vaan energiantuen myöntämisessä pitäisi tavoitella teknologianeutraalia päätöstapaa.

Asetusluonnoksen 5 §:n 1. momentin osalta pidämme hyvänä, että uusiutuvan vedyn tai siitä jalostetun polttoaineen tuotannolle on asetustaloudessa osoitettua selkeästi osoitettu oma kategoria. Perustelumuistiossa on myös täsmennyksiä liittyen RFNBO-hankkeiden tukikelpoisuuteen.

Toteutettaviin hankkeisiin liittyen näyttäisi kuitenkin olevan ongelmallista, ettei asetustaloudessa oteta tarkemmin kantaa nk. vähähiilisen vedyn rooliin näissä hankkeissa. Kun vedyn valmistukseen käytetään elektrolyysiä hyödyntäviä laitteistoja, pitää näiden tuotantolaitteistojen käyttöaste olla riittävän korkea, jotta lopputuotteen hinta saadaan kohtuulliseksi. Tämän tavoitteen näkökulmasta on varsin suuri todennäköisyys, että jokin osuus tuotannosta ei täytä RFNBO-kriteereitä Suomen hinta-alueen tuotantorakenteen vuoksi (mm. ydinvoima). Uusiutuvan vedyn valmistamiseen rakennettavien tuotantolaitosten hyvä kaupallinen käyttö todennäköisesti edellyttää osittaista vähähiilisen vedyn tuotantoa.

Haluamme kiinnittää huomiota, että asetustalouds ei sen perustelumuistio ota mitenkään kantaa siihen, millaisia vaikutuksia em. Suomen tuotantorakenteeseen ja laitoksen tuotantoon liittyvillä tekijöillä olisi hankkeen tukikelpoisuuteen.

Asetustalouds 5 §:n 2. momentin osalta esitämme selvennettäväksi, joko asetustekstissä tai siihen liittyvässä perustelumuistiossa, että momentin tekstissä mainittu ”uusi laitos” on tukikelpoinen myös niissä tilanteissa, kun uusi laitos rakennetaan jo olemassa olevan tuotantolaitoksen osaksi.

Asetustalouds 5 §:n 3. momentin osalta on erittäin hyvä, että varastointiratkaisun energianhyödyntämiselle asetettua energiamäärän raja-arvoa tarkastellaan vuositasolla, kuten asetustekstissä ja perustelumuistiossa todetaan.

Asetusluonnoksen 7 § liittyen esitämme seuraavia muutoksia ja kommentteja:

Asetusluonnoksen 7 §:n kohtaan 4 liittyen pidämme tärkeänä, että kyseistä kohtaa muutetaan niin, että se mahdollistaa myös sähköakkujen toteuttamisen energiatehokkuusinvestointeja sisältävissä hankkeissa. Tarve varmalle sähköteholle kasvaa jatkuvasti sähkömarkkinan ja sähköverkon näkökulmasta, esim. jos verkon kapasiteetti ei riitä ja tehoa hetkellisesti, vaikka sähköautojen aikaansaaman latauskuorman käyttöön.

Asetusluonnoksen 7 §:n kohtaan 6 liittyen toteamme, että tyypillisesti lämpövarastojen ja hukkalämpöjen hyödyntämisellä nimenomaisesti tavoitellaan kaukolämpöjärjestelmän energiatehokkuuden parantamista ja siirtymistä ei-polttoon perustuviin ratkaisuihin tai polttoaineiden käytön vähentämistä, joten tästä näkökulmasta kohdassa 6 esitetyt rajoitukset kaukolämpöjärjestelmän tuotantorakenteelle näyttäisivät olevan liian tiukkoja.

Ystävällisin terveisin

VAASAN SÄHKÖ OY

Olli Arola

strategia- ja yhteiskuntavastuujohtaja

olli.arola@vaasansahko.fi

Damlin Jan
Vaasan Sähkö Oy

Arola Olli
Vaasan Sähkö Oy - Strategia- ja yhteiskuntavastuu